

**ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΣΩΤΕΡΙΚΩΝ ΚΑΙ
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗΣ ΔΙΑΚΥΒΕΡΝΗΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΕΚΛΟΓΩΝ
ΤΜΗΜΑ ΕΚΛΟΓΩΝ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ**

**Ταχ. Δ/ση : Ευαγγελιστρίας 2
Ταχ. Κώδικας : 101 83
Πληροφορίες : Παρασκευή Καλδή
Τηλέφωνο : Θεοδόσιος Φλώρος
: 213136 1311
: 213136 1131
Φαξ : 213136 1140
E-mail : te.ekloges@ypes.gr**

**ΚΑΤΕΠΕΙΓΟΝ - ΕΚΛΟΓΙΚΟ
Αθήνα 20 Ιουνίου 2019
Αριθ. Πρωτ.: 46904**

**ΠΡΟΣ
Πίνακας Αποδεκτών**

Αριθ. Εγκυκλίου: 65

ΘΕΜΑ: Διαχείριση οικονομικών, ιδιωτική χρηματοδότηση και προβολή των συνδυασμών και των υποψηφίων κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου των βουλευτικών εκλογών της 7^{ης} Ιουλίου 2019.

Εισαγωγικά

Για την προβολή, τη δημοσιότητα και τον έλεγχο των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών κατά τις εκλογές της 7ης Ιουλίου 2019, εφαρμόζονται οι διατάξεις του ν. 3023/2002 «Χρηματοδότηση των πολιτικών κομμάτων από το κράτος. Έσοδα και δαπάνες, προβολή, δημοσιότητα και έλεγχος των οικονομικών των πολιτικών κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών» (Α' 146), όπως τροποποιήθηκε με τον ν. 4304/2014 (Α' 234) ενώ εισήχθησαν συμπληρωματικές ρυθμίσεις και τροποποιήσεις με το ν.4472/2017 (Α' 74), με σκοπό την ενίσχυση της διαφάνειας των οικονομικών των κομμάτων και των υποψηφίων βουλευτών.

Στην παρούσα εγκύκλιο, περιλαμβάνονται και οι μεταγενέστερες του ν. 4472/2017 ρυθμίσεις, που εισήχθησαν με τους ν.4483/2017 (Α' 107), ν. 4509/2017 (Α' 201) και ν. 4604/2019 (Α' 50).

Στις ενότητες που ακολουθούν περιγράφεται αναλυτικά το ισχύον νομοθετικό πλαίσιο, για την ενημέρωση των πολιτικών κομμάτων/συνασπισμών και των υποψηφίων βουλευτών.

Όπου στο παρόν κείμενο αναφέρεται η φράση «Επιτροπή Ελέγχου» νοείται η Επιτροπή

Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης του άρθρου 3Α του ν. 3213/2003, όπως ισχύει.

Α. ΠΡΟΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ-ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΕΛΕΓΧΟΥ ΠΡΟΕΚΛΟΓΙΚΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ ΚΑΙ ΕΣΟΔΩΝ

Προεκλογική περίοδος: Με τη δημοσίευση του πδ/τος διάλυσης της βουλής και προκήρυξης εκλογών ξεκινά η προεκλογική περίοδος. Κατά την προεκλογική περίοδο προκύπτουν υποχρεώσεις για τους συνδυασμούς και τους υποψηφίους, αναφορικά με τις δαπάνες και την προβολή τους και ως εκ τούτου εφαρμόζονται γι' αυτούς οι διατάξεις του ν. 3023/2002.

Εν προκειμένω, η ημερομηνία διεξαγωγής της ψηφοφορίας ορίστηκε με το π.δ. 56/2019 «Διάλυση της Βουλής, προκήρυξη εκλογής Βουλευτών και σύγκληση της νέας Βουλής» (Α' 97), το οποίο εκδόθηκε στις 11/6/2019.

Περίοδος ελέγχου προεκλογικών δαπανών και εσόδων: Όπου στο ν. 3023/2002 γίνεται αναφορά στην «περίοδο ελέγχου προεκλογικών δαπανών», νοείται η «περίοδος ελέγχου προεκλογικών δαπανών και εσόδων» [παρ. 3 άρθρο 36 του ν.4472/2017 (Α' 74)], καθώς στην περίοδο ελέγχου των προεκλογικών δαπανών εντάσσεται ο έλεγχος, όχι μόνο των προεκλογικών **δαπανών**, αλλά και των **εσόδων**, στα οποία εξ ορισμού περιλαμβάνονται και οι **δωρεές** καθώς και **κάθε είδους χρηματοδότηση** που λαμβάνουν τα κόμματα, οι συνασπισμοί κομμάτων και οι υποψήφιοι (παρ. 2 άρθρο 36 του ν.4472/2017). Ειδικότερα, σύμφωνα με το άρθρο 1 παρ. 1 περ. δ υποπερ. δα, όπως αυτή αντικαταστάθηκε με το άρθρο 112 του ν. 4604/2019 (Α' 50), ως περίοδος ελέγχου προεκλογικών δαπανών και εσόδων ορίζεται «*το χρονικό διάστημα έξι (6) μηνών πριν από την προκήρυξη των τακτικών γενικών βουλευτικών εκλογών ή των εκλογών για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, για τα ελεγχόμενα πρόσωπα των υποπεριπτώσεων ιδα' και ιδε' της περίπτωσης ιδ', και το χρονικό διάστημα από την ανακήρυξη των υποψηφίων, για τα ελεγχόμενα πρόσωπα της υποπερίπτωσης ιδβ' της περίπτωσης ιδ' της παρ. 1 του άρθρου 1 του ν. 3023/2002, όπως ισχύουν, έως και δύο (2) μηνών μετά τη διενέργεια των τακτικών γενικών βουλευτικών εκλογών ή των εκλογών για την ανάδειξη των Ελλήνων αντιπροσώπων στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο*». Συνεπώς, η περίοδος ελέγχου των προεκλογικών δαπανών και εσόδων **επιμηκύνεται πλέον κατά δύο μήνες** μετά τη διενέργεια των βουλευτικών εκλογών.

Η διάρκεια της περιόδου ελέγχου των προεκλογικών δαπανών και εσόδων των προσεχών εκλογών της 7^η Ιουλίου 2019, οι οποίες θα διενεργηθούν πριν τη λήξη της θητείας της Βουλής, θα καθορισθεί με απόφαση της Επιτροπής Ελέγχου, μετά τη συγκρότησή της.

Β. ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΕΛΕΓΧΟΥ ΤΩΝ ΔΗΛΩΣΕΩΝ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΚΗΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Για τον έλεγχο των οικονομικών των συνδυασμών και των υποψηφίων, αρμόδια είναι η Επιτροπή Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης του άρθρου 3Α του ν. 3213/2003, όπως ισχύει. Στην Επιτροπή αυτή, επίσης, περιέρχονται τυχόν καταγγελίες εκλογικών παραβάσεων.

Γ. ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ

Για την κατάρτιση και ανακήρυξη συνδυασμών εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 34 του πδ/τος 26/2012.

Οι υποψήφιοι που ανακηρύσσονται από τα αρμόδια πρωτοδικεία παίρνουν μέρος στις εκλογές είτε σε συνδυασμό, είτε ως μεμονωμένοι.

Οι συνδυασμοί μπορεί να είναι είτε συνδυασμοί ενός μόνο κόμματος, είτε συνδυασμοί συνασπισμού περισσότερων συνεργαζόμενων κομμάτων, είτε συνδυασμοί ανεξαρτήτων.

Κανείς υποψήφιος δεν μπορεί να μετέχει σε περισσότερους από έναν συνδυασμούς, να υποβάλει ή ν' αποδεχτεί υποψηφιότητα σε περισσότερες από μία εκλογικές περιφέρειες.

Κατ' εξαίρεση, ο αρχηγός κόμματος ή συνασπισμού κομμάτων μπορεί **πλέον** να μετέχει στους συνδυασμούς του κόμματος ή του συνασπισμού του οποίου ηγείται **σε τρείς** εκλογικές περιφέρειες, στις οποίες έχει ανακηρυχθεί υποψήφιος. (παρ. 2 αρθρ. 255 ν. 4555/2018 ΦΕΚ Α' 133).

*Για τις προσεχείς εκλογές η προθεσμία των 12 ημερών μετά την έναρξη της προεκλογικής περιόδου, για **την υποβολή δηλώσεων των συνδυασμών των υποψηφίων στον Εισαγγελέα του Αρείου Πάγου, λήγει την 23^η Ιουνίου 2019.***

Η πρόταση κάθε κόμματος ή συνασπισμού συνεργαζόμενων κομμάτων, που αποτελεί το συνδυασμό του κόμματος ή του συνασπισμού συνεργαζόμενων κομμάτων, μπορεί να περιλάβει αριθμό υποψηφίων βουλευτών έως τον αριθμό των βουλευτικών εδρών της εκλογικής περιφέρειας προσαυξημένο:

- α) κατά δύο στις εκλογικές περιφέρειες όπου εκλέγονται από ένας έως και επτά βουλευτές,
- β) κατά τρεις στις εκλογικές περιφέρειες όπου εκλέγονται από οκτώ έως και δώδεκα βουλευτές, και
- γ) κατά τέσσερις στις εκλογικές περιφέρειες όπου εκλέγονται περισσότεροι από δεκατρείς βουλευτές.

Για την ανακήρυξη των εκλογικών συνδυασμών κομμάτων ή συνασπισμού συνεργαζόμενων κομμάτων, **ο αριθμός των υποψηφίων από κάθε φύλο πρέπει να ανέρχεται σε ποσοστό τουλάχιστον ίσο με το 40%** του συνολικού αριθμού των υποψηφίων τους, ανά εκλογική περιφέρεια, **λαμβάνοντας υπόψη και τυχόν προσαύξηση του αριθμού τους, κατά τα ανωτέρω.**

Οι υποψήφιοι αναγράφονται στο ψηφοδέλτιο του κόμματος ή του συνασπισμού συνεργαζόμενων κομμάτων κατά αλφαβητική σειρά του επωνύμου τους.

Για κάθε υποψήφιο επισυνάπτεται, παράβολο αξίας εκατόν σαράντα έξι ευρώ και εβδομήντα τεσσάρων λεπτών (146,74 €) με χρήση ηλεκτρονικού παραβόλου, μέσω της αντίστοιχης ηλεκτρονικής εφαρμογής της Γενικής Γραμματείας Πληροφοριακών Συστημάτων (Γ.Γ.Π.Σ.).

Δ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ

Έσοδα και δαπάνες συνδυασμών

Έσοδα πολιτικών κομμάτων και συνασπισμών κομμάτων, σύμφωνα με το άρθρο 1 του ν. 3023/2002, όπως αντικαταστάθηκε το άρθρο 1 του ν. 4304/2014 και συμπληρώθηκε με το άρθρο 36 παρ. 4 του ν. 4472/2017 (Α' 74), είναι:

α) Τα ποσά που συγκεντρώνουν τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων από πάσης φύσης οικονομική ενίσχυση από κάθε πηγή και ιδίως από τακτικές και έκτακτες εισφορές μελών, βουλευτών, υποστηρικτών, ψηφοφόρων και φίλων, οικονομικές εξορμήσεις, δωρεές, δάνεια, μερίσματα, τόκους, την εκμετάλλευση της κινητής ή ακίνητης περιουσίας τους ή οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα, κατά τη διάρκεια της βουλευτικής περιόδου και της περιόδου ελέγχου των προεκλογικών δαπανών και εσόδων και

β) Η κρατική χρηματοδότηση.

Δαπάνες πολιτικών κομμάτων και συνασπισμών κομμάτων, για την κάλυψη των αναγκών τους κατά την προεκλογική περίοδο, είναι τα πάσης φύσεως και προέλευσης ποσά που διαθέτουν τα πολιτικά κόμματα και οι συνασπισμοί κομμάτων για την αντιμετώπιση κάθε είδους αναγκών τους κατά τη διάρκεια της περιόδου ελέγχου των προεκλογικών δαπανών (άρθρο 1 του ν. 3023/2002, όπως αντικαταστάθηκε το άρθρο 1 του ν. 4304/2014).

Οι δαπάνες αποδεικνύονται με ταμειακές αποδείξεις, τιμολόγια, τραπεζικές επιταγές εμβάσματα και κάθε άλλο πρόσφορο μέσο, ώστε να πιστοποιείται εμφανώς το πρόσωπο του χρηματοδότη.

Ανώτατο ύψος των εκλογικών δαπανών των πολιτικών κομμάτων: Το ανώτατο

ύψος των εκλογικών δαπανών πολιτικών κομμάτων και συνασπισμών, στις οποίες συνυπολογίζεται και η αξία των αποτιμώμενων παροχών και διευκολύνσεων, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει σε ποσό το είκοσι τοις εκατό **(20%)** της τελευταίας κάθε φορά καταβληθείσας τακτικής χρηματοδότησης, στο σύνολο των δικαιούχων κομμάτων (άρθρο 13 του ν. 3023/2002).

Διακίνηση εσόδων και δαπανών πολιτικών κομμάτων και συνασπισμών κομμάτων

Όλα τα έσοδα και τα έξοδα κάθε πολιτικού κόμματος και συνασπισμού κομμάτων, διακινούνται υποχρεωτικά μέσω **ενός έως τριών** τραπεζικών λογαριασμών που τηρούνται αποκλειστικά σε έως τρία ελληνικά πιστωτικά ιδρύματα εδρεύοντα και εγκατεστημένα στην Ελληνική Επικράτεια. Απαγορεύεται το άνοιγμα και η διατήρηση άλλων τραπεζικών λογαριασμών, εντός ή εκτός της Ελληνικής Επικράτειας (άρθρο 5 του ν. 3023/2002, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 3 του ν. 4304/2014).

Οι λογαριασμοί γνωστοποιούνται, εντός δέκα (10) εργασίμων ημερών από το άνοιγμά τους, στην Επιτροπή Ελέγχου.

Υπόδειγμα εντύπου γνωστοποίησης είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα της Επιτροπής (<https://epitropielegxou.parliament.gr>).

Κατ' εξαίρεση και έως το ποσό των 20.000€ ετησίως, κάθε πολιτικό κόμμα και συνασπισμός κομμάτων μπορεί να πραγματοποιεί πληρωμές προς τρίτους, για την κάλυψη των δαπανών του, κάνοντας χρήση μετρητών, δηλαδή χωρίς χρήση των τραπεζικών λογαριασμών του. Σε κάθε περίπτωση, οι συναλλαγές με μετρητά θα πρέπει να συνοδεύονται από τις αντίστοιχες αποδείξεις, τιμολόγια και συναφή παραστατικά που αποδεικνύουν τη δαπάνη (άρθρο 37 του ν.4472/2017).

Σημειώνεται ότι κάθε ιδιωτική χρηματοδότηση που υπερβαίνει το ποσό των πεντακοσίων ευρώ (500€) διενεργείται υποχρεωτικά μόνο μέσω των τραπεζικών λογαριασμών, με υποχρεωτική αναγραφή των στοιχείων του χρηματοδότη (άρθρο 39 του ν.4472/2017).

Ε. ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ

Έσοδα υποψηφίων

Έσοδα υποψηφίων, είναι η πάσης φύσεως οικονομική ενίσχυση που συγκεντρώνουν από κάθε είδους πηγή και ιδίως από υποστηρικτές, ψηφοφόρους και φίλους, οικονομικές εξορμήσεις, δωρεές, δάνεια, μερίσματα, τόκους, την εκμετάλλευση της κινητής ή ακίνητης περιουσίας τους ή οποιαδήποτε άλλη δραστηριότητα κατά τη διάρκεια της περιόδου ελέγχου των προεκλογικών δαπανών (άρθρο 1 του ν. 3023/2002, όπως αντικαταστάθηκε το άρθρο 1 του ν. 4304/2014).

Εκλογικές δαπάνες υποψηφίων

Εκλογικές δαπάνες υποψηφίων, είναι τα ποσά που καταβάλλονται για τις ανάγκες των υποψηφίων κατά τη διάρκεια της περιόδου ελέγχου των προεκλογικών δαπανών, καθώς και κάθε είδους προσφορές, δωρεές, αποτιμώμενες σε χρήμα παροχές σε είδος και διευκολύνσεις, αμειβόμενη εργασία προς αυτούς, κάθε ποσό που καταβάλλεται για τη μίσθωση αιθουσών και πολιτικών γραφείων, την αγορά, έκδοση, κυκλοφορία και διακίνηση εντύπων, την καταχώριση και προβολή μηνυμάτων από τον τύπο και την παροχή κάθε μορφής υπηρεσιών από επιχειρήσεις διαφημίσεων, τύπου και δημοσίων σχέσεων (άρθρο 1 του ν. 3023/2002, όπως αντικαταστάθηκε το άρθρο 1 του ν. 4304/2014).

Οι δαπάνες αποδεικνύονται με ταμειακές αποδείξεις, τιμολόγια, τραπεζικές επιταγές, εμβάσματα και κάθε άλλο πρόσφορο μέσο, ώστε να πιστοποιείται εμφανώς το πρόσωπο του χρηματοδότη (άρθρο 5 του ν. 3023/2002, όπως αντικαταστάθηκε το άρθρο 3 του ν. 4304/2014).

Ανώτατο όριο δαπανών ανά υποψήφιο

Για τον υπολογισμό του ανωτάτου ορίου δαπανών για κάθε υποψήφιο βουλευτή ανά εκλογική περιφέρεια ισχύουν τα οριζόμενα στο αρθρ. 14 του ν. 3023/2002.

Το ανώτατο όριο δαπανών για κάθε υποψήφιο βουλευτή ανά εκλογική περιφέρεια στις εκλογές της 7^{ης} Ιουλίου, προσδιορίστηκε με την αριθμ. 46111/18.06.2019 απόφαση του Υπουργού Εσωτερικών «Προσδιορισμός για κάθε εκλογική περιφέρεια του ανώτατου επιτρεπόμενου ορίου εκλογικών δαπανών για κάθε υποψήφιο βουλευτή».

Το ανώτατο επιτρεπόμενο όριο εκλογικών δαπανών για κάθε υποψήφιο βουλευτή Επικρατείας καθορίζεται στο ύψος που ισχύει για τους υποψήφιους βουλευτές της Α' Εκλογικής Περιφέρειας Αθηνών, το οποίο ανέρχεται σε 70.500€.

Τραπεζικοί λογαριασμοί υποψηφίων

Στην παράγραφο 2 του άρθρου 38 του ν. 4472/2017 προβλέπεται με σαφήνεια ότι οι υποψήφιοι βουλευτές, εντός προθεσμίας δέκα (10) εργάσιμων ημερών από την υποβολή της υποψηφιότητας τους, ανοίγουν υποχρεωτικά **έναν** τραπεζικό λογαριασμό, μέσω του οποίου κινούν όλα τα έσοδα και τις δαπάνες τους. Με την πρόβλεψη αυτή καθίσταται σαφής η υποχρέωση των υποψηφίων για το άνοιγμα λογαριασμού, ανεξαρτήτως της ύπαρξης ή απουσίας εσόδων και εξόδων κατά την περίοδο ελέγχου προεκλογικών δαπανών και εσόδων.

Οι υποψήφιοι υποχρεούνται να γνωστοποιήσουν το άνοιγμα του τραπεζικού λογαριασμού, **αυθημερόν**, στην Επιτροπή Ελέγχου (παρ. 2 άρθρου 38 του ν. 4472/2017, όπως τροποποιήθηκε με την παρ. 1 του άρθρου 6 του ν. 4475/2017). Υπόδειγμα γνωστοποίησης είναι αναρτημένο στην ιστοσελίδα της Επιτροπής Ελέγχου (<https://epitropielegxou.parliament.gr>).

Οι υποψήφιοι υποχρεούνται, επίσης, να γνωστοποιήσουν και όλους τους άλλους λογαριασμούς στους οποίους είναι δικαιούχοι ή συνδικαιούχοι, σε πιστωτικό ίδρυμα εδρεύον στην Ελλάδα ή το εξωτερικό (άρθρο 6 του ν. 3023/2002, όπως αντικαταστάθηκε με το άρθρο 4 του ν.

4304/2014).

Κατάθεση στο λογαριασμό επιτρέπεται μόνο εφόσον υπάρξει προηγούμενη συναίνεση το υποψηφίου και διενεργείται μόνο επώνυμα, με ευθύνη της τράπεζας ως προς τη διαπίστωση των στοιχείων του ταυτότητας του καταθέτη.

ΣΤ. ΙΔΙΩΤΙΚΗ ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΠΟΛΙΤΙΚΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ

Μετά την τροποποίηση του άρθρου 1 του ν. 3023/2002 με την παρ. 1 του άρθρου 36 του ν. 4472/2017, σημειώνεται ότι **η ιδιωτική χρηματοδότηση** είναι η οικονομική ενίσχυση οποιασδήποτε μορφής που παρέχεται σε δικαιούχους χρηματοδότησης, δηλαδή πολιτικά κόμματα/συνασπισμούς και προέρχεται μόνο από φυσικά πρόσωπα.

Για ποσά που υπερβαίνουν το ποσό των πεντακοσίων (500) ευρώ, η χρηματοδότηση των κομμάτων διενεργείται υποχρεωτικά μόνο μέσω των τραπεζικών λογαριασμών που διατηρούν, με υποχρεωτική αναγραφή των στοιχείων ταυτότητας του χρηματοδότη (παρ. 2 άρθρο 39 ν. 4472/2017).

Η ιδιωτική χρηματοδότηση πολιτικού κόμματος ή συνασπισμού, από το ίδιο πρόσωπο, κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει συνολικά το ποσό των είκοσι χιλιάδων (20.000) ευρώ.

Απαγορεύεται η χρηματοδότηση και κάθε είδους παροχές προς κόμματα και συνασπισμούς κομμάτων (παρ. 4 άρθρο 39 και άρθρο 40 ν. 4472/2017) από:

- α. Φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν την ελληνική ιθαγένεια
- β. Νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου
- γ. Οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης κάθε βαθμού, και
- δ. Φυσικά πρόσωπα, τα οποία είναι ιδιοκτήτες ή εκδότες ημερήσιων ή περιοδικών εντύπων πανελληνίας ή τοπικής κυκλοφορίας ή είναι ιδιοκτήτες ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών, εν γένει, σταθμών, καθώς και από συζύγους και κατιόντες αυτών.

Διανομή κουπονιών από τα πολιτικά κόμματα και τους συνασπισμούς κομμάτων ως μέσο ιδιωτικής χρηματοδότησης

Η έκδοση κουπονιών επιτρέπεται μόνο εφόσον αυτά είναι αριθμημένα και θεωρημένα από την Επιτροπή Ελέγχου.

Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 65 του ν. 4509/2017 (Α' 201), η αναγραφή του ονοματεπωνύμου και του αριθμού φορολογικού μητρώου ή του δελτίου αστυνομικής ταυτότητας του αγοραστή χρηματοδότη, είναι πλέον υποχρεωτική μόνο εφόσον το ποσό της χρηματοδότησης υπερβαίνει τα δεκαπέντε (15) ευρώ. Εάν το ποσό της δωρεάς ισούται ή είναι μικρότερο των

δεκαπέντε (15) ευρώ, δεν είναι απαραίτητη η αναγραφή των στοιχείων του χρηματοδότη.

Για την αποφυγή οιασδήποτε κατάχρησης δικαιώματος, το ανώτατο συνολικό ποσό των κουπονιών αξίας έως δεκαπέντε (15) ευρώ, δεν μπορεί να υπερβαίνει το τέσσερα τοις εκατό (4%) της ετήσιας τακτικής χρηματοδότησης του προηγούμενου έτους ανά κόμμα ή συνασπισμό κομμάτων ετησίως και σε καμία περίπτωση το ποσό των εβδομήντα πέντε χιλιάδων (75.000) ευρώ ανά κόμμα ή συνασπισμό κομμάτων κατ' έτος. Σε κάθε περίπτωση, το ακριβές ποσό των ανώνυμων κουπονιών που αντιστοιχεί σε κάθε κόμμα ή συνασπισμό κομμάτων καθορίζεται, το πρώτο δεκαήμερο κάθε έτους, με διαπιστωτική πράξη του Προέδρου της Επιτροπής Ελέγχου.

Για τα κόμματα και τους συνασπισμούς κομμάτων που δεν λαμβάνουν τακτική κρατική χρηματοδότηση, το ποσό αυτό δεν μπορεί να υπερβαίνει τα είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ ετησίως (παρ. 3 άρθρο 39 του ν. 4472/2017).

Τα κουπόνια που δεν διατέθηκαν επιστρέφονται στην Επιτροπή Ελέγχου.

Διοργάνωση εξορμήσεων από τα πολιτικά κόμματα και τους συνασπισμούς κομμάτων με σκοπό την οικονομική τους ενίσχυση

Με την παρ. 6 του άρθρου 39 του ν. 4472/2017 (Α' 74), όπως αντικαταστάθηκε με την παρ. 3 του άρθρου 160 του ν. 4483/2017 «Ρυθμίσεις για τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου οργάνωσης και λειτουργίας των Δημοτικών Επιχειρήσεων Ύδρευσης Αποχέτευσης (Δ.Ε.Υ.Α.) ... και άλλες διατάξεις» (Α' 107), καταργείται η παρ. 8 του άρθρου 5 του ν.4304/2014. Καταργείται, δηλαδή, από 1.1.2018 η δυνατότητα των κομμάτων και των συνασπισμών κομμάτων να διοργανώνουν εξορμήσεις με σκοπό την οικονομική τους ενίσχυση. Η ανώνυμη χρηματοδότηση διενεργείται, πλέον, μέσω της διάθεσης ανώνυμων κουπονιών, κατά τους όρους και τις προϋποθέσεις που περιγράφηκαν ανωτέρω.

Ζ. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ

Σύμφωνα με το άρθρο 7β του ν. 3023/2002, όπως προστέθηκε με το άρθρο 6 του ν. 4304/2014 και τροποποιήθηκε με το άρθρο 40 του ν. 4472/2017, η χρηματοδότηση των υποψηφίων γίνεται με ονομαστικές καταθέσεις στον ειδικό τραπεζικό λογαριασμό που διαθέτει κάθε υποψήφιος, σύμφωνα με τα παραπάνω. Κατάθεση στο λογαριασμό αυτό επιτρέπεται μόνο εφόσον υπάρξει προηγούμενη συναίνεση του υποψήφιου και διενεργείται μόνο επώνυμα, με ευθύνη της τράπεζας ως προς τη διαπίστωση των στοιχείων ταυτότητας του καταθέτη.

Εφ' όσον δεν υπερβαίνει το όριο των πεντακοσίων (500) ευρώ, η χρηματοδότηση μπορεί να πραγματοποιηθεί και με όποια άλλη μέθοδο επιτρέπει τη σύνδεση του προσφερόμενου ποσού με κάποιο φυσικό πρόσωπο το οποίο μπορεί να ταυτοποιηθεί. Στην περίπτωση αυτή, εκδίδεται υποχρεωτικά απόδειξη είσπραξης, στην οποία αναγράφεται το ονοματεπώνυμο και ο αριθμός

φορολογικού μητρώου ή ο αριθμός δελτίου ταυτότητας του καταθέτοντος προσώπου.

Η ιδιωτική χρηματοδότηση υποψηφίου αντιπροσώπου της Βουλής των Ελλήνων και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου από το ίδιο πρόσωπο, κατά τη διάρκεια του ίδιου έτους, δεν επιτρέπεται να υπερβαίνει συνολικά το ποσό των πέντε χιλιάδων (5.000) ευρώ.

Απαγορεύεται η χρηματοδότηση και κάθε είδους παροχές προς υποψηφίους (άρθρο 40 του ν. 4472/2017) από:

- α. Φυσικά πρόσωπα που δεν έχουν την ελληνική ιθαγένεια
- β. Νομικά πρόσωπα δημοσίου ή ιδιωτικού δικαίου
- γ. Οργανισμούς τοπικής αυτοδιοίκησης κάθε βαθμού, και
- δ. Φυσικά πρόσωπα, τα οποία είναι ιδιοκτήτες ή εκδότες ημερήσιων ή περιοδικών εντύπων πανελληνίας ή τοπικής κυκλοφορίας ή είναι ιδιοκτήτες ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών, εν γένει, σταθμών, καθώς και από συζύγους και κατιόντες αυτών.

Η. ΠΡΟΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΡΟΒΟΛΗ ΣΥΝΔΥΑΣΜΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ /ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΩΝ ΚΟΜΜΑΤΩΝ ΚΑΙ ΥΠΟΨΗΦΙΩΝ

Χώροι υπαίθριας προβολής πολιτικών μηνυμάτων των συνδυασμών κομμάτων και συνασπισμών

Για τη χρήση των χώρων που θα διατίθενται για το σκοπό της προεκλογικής προβολής των μηνυμάτων των συνδυασμών, εφαρμόζονται οι διατάξεις του άρθρου 9 του ν.3023/2002.

Η διάθεση των χώρων υπαίθριας προβολής των συνδυασμών καθορίζεται από τους δήμους, σύμφωνα με τα οριζόμενα στη με αριθμ. 14473/11.4.2012 (Β' 1295) ΥΑ «Καθορισμός τρόπου χρήσης των χώρων που διατίθενται κατά την προεκλογική περίοδο στα πολιτικά κόμματα και σε συνασπισμούς συνεργαζομένων κομμάτων για την προεκλογική προβολή τους και άλλων λεπτομερειών» (Β' 1295).

Προβολή προεκλογικών μηνυμάτων των κομμάτων και των συνασπισμών από τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα

Η διάρκεια του χρόνου προβολής των κομμάτων και των συνασπισμών από τα ραδιοτηλεοπτικά μέσα καθορίζεται με κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Ψηφιακής Πολιτικής, ύστερα από γνώμη του Εθνικού Συμβουλίου Ραδιοτηλεόρασης και της Διακομματικής Επιτροπής Εκλογών (Άρθρο 10 του 3023/2002).

Με όμοια απόφαση, κατανέμεται ο οριζόμενος χρόνος μεταξύ των κομμάτων και των συνασπισμών με βάση την αρχή της αναλογικής ισότητας και την εξασφάλιση της μετάδοσης των

θέσεων και του προγράμματος των κομμάτων και των συνασπισμών.

Με την ανωτέρω ΚΥΑ και με κριτήριο την αναλογική ισότητα, καθορίζεται ο χρόνος που διατίθεται στα δελτία ειδήσεων των κρατικών και ιδιωτικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών για την παρουσίαση της προεκλογικής δραστηριότητας των κομμάτων και των συνασπισμών των κομμάτων.

Για τις προσεχείς εκλογές της 7^{ης} Ιουλίου, με βάση τα ανωτέρω, εκδόθηκε η με αριθμ. 1510/14.06.2019 Κοινή Απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Ψηφιακής Πολιτικής, Τηλεπικοινωνιών και Ενημέρωσης «Καθορισμός των όρων, των προϋποθέσεων και του χρόνου προβολής, κατά την προεκλογική περίοδο ..... στα παραπάνω ραδιοτηλεοπτικά μέσα» (Β' 2332).

Η μετάδοση πολιτικών μηνυμάτων διενεργείται δωρεάν και απαλλάσσεται από κάθε τέλος.

Κανένα μήνυμα δεν επιτρέπεται να μεταδίδεται την προηγούμενη, καθώς και την ημέρα διεξαγωγής των εκλογών.

Απαγορεύσεις για τα κόμματα και τους συνασπισμούς κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου

Σύμφωνα με το άρθρο 11 του ν. 3023/2002 κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου απαγορεύεται στα κόμματα και τους συνασπισμούς κομμάτων:

α. Η ανάρτηση ή επικόλληση αεροπανών, πανών, αφισών και κάθε άλλου είδους υλικού προβολής, εκτός των χώρων της παραγράφου 3 του άρθρου 9 και

β. Η μετάδοση από δημόσιους και ιδιωτικούς ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς ελεύθερης λήψης, καθώς και από φορείς παροχής συνδρομητικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών, διαφημιστικών μηνυμάτων και μηνυμάτων κοινωνικού περιεχομένου του άρθρου 3 του Ν. 2328/1995 (ΦΕΚ 159 Α'), τα οποία προβάλλουν, με οποιονδήποτε τρόπο, πολιτικά κόμματα ή συνασπισμούς πολιτικών κομμάτων, με εξαίρεση τη μετάδοση τέτοιων διαφημιστικών μηνυμάτων, σύμφωνα με τα οριζόμενα στην ανωτέρω ενότητα της παρούσας, περί προβολής προεκλογικών μηνυμάτων.

Αναφορικά με τις ώρες λειτουργίας και την κλίμακα έντασης των μεγαφωνικών εγκαταστάσεων των εκλογικών κέντρων, των γραφείων και των οχημάτων των κομμάτων, καθώς και κάθε άλλη σχετική λεπτομέρεια, για τις εκλογές της 7ης Ιουλίου 2019, ισχύει η υπ' αριθμ. 51774/31.12.2014 κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Δημόσιας Τάξης και Προστασίας του Πολίτη (Β' 23).

Απαγορεύσεις για τους υποψηφίους κατά την προεκλογική περίοδο

Σύμφωνα με το άρθρο 12 του ν. 3023/2002, κατά την προεκλογική περίοδο απαγορεύεται για τους υποψηφίους:

α. Η ανάρτηση ή επικόλληση σε εξωτερικούς, δημόσιους ή ιδιωτικούς χώρους, καθώς και σε κάθε μορφής αυτοκινούμενα μέσα,

- αεροπανώ, πανώ, γιγαντοαφισών, αφισών, φωτογραφιών και κάθε άλλου είδους υλικού προβολής
- η εγκατάσταση πρόσκαιρων κατασκευών οποιασδήποτε μορφής για την προσωπική τους προβολή, καθώς και
- η χρήση χρωστικών ουσιών και η αναγραφή συνθημάτων σε οποιονδήποτε εξωτερικό χώρο.

β. Η διακίνηση κάθε μορφής ένθετων φυλλαδίων μέσω του τύπου.

γ. Η προβολή διαφημιστικών μηνυμάτων μέσω των δημόσιων και ιδιωτικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών σταθμών ελεύθερης λήψης ή των φορέων παροχής συνδρομητικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών. Απαγορεύεται επίσης, από δημόσιους και ιδιωτικούς ραδιοφωνικούς και τηλεοπτικούς σταθμούς ελεύθερης λήψης, καθώς και από φορείς παροχής συνδρομητικών ραδιοφωνικών και τηλεοπτικών υπηρεσιών, η μετάδοση κάθε είδους εκπομπών, οι οποίες παρουσιάζονται, αμέσως ή εμμέσως, από υποψήφιους.

δ. Η διακίνηση προεκλογικού υλικού μέσω του Δημοσίου, των Ν.Π.Δ.Δ. και των κρατικών Ν.Π.Ι.Δ..

ε. Η λειτουργία εκλογικών κέντρων από υποψήφιους ή από τρίτους χάριν υποψήφιων.

Σημείωση: Δεν περιλαμβάνονται στην έννοια του εκλογικού κέντρου τα πολιτικά γραφεία των υποψήφιων, εφόσον δεν είναι εγκατεστημένα σε ισόγειους χώρους. Εξαιρούνται της απαγόρευσης εγκατάστασης, σε ισόγειους χώρους, πολιτικά γραφεία βουλευτών, τα οποία λειτουργούν, συνεχώς από την 31η Δεκεμβρίου 2000 μέχρι και την ημερομηνία διενέργειας των εκλογών.

Για τους υποψήφιους, κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, ο επιτρεπόμενος αριθμός χρήσης **πολιτικών γραφείων**, ανεξαρτήτως του τόπου εγκατάστασής τους, δεν μπορεί να υπερβαίνει τα τρία (3).

Στον εξωτερικό χώρο των πολιτικών γραφείων των υποψηφίων επιτρέπεται μόνο η τοποθέτηση πινακίδας με τα αναγκαία προσδιοριστικά στοιχεία του υποψήφιου. Σε κάθε περίπτωση, η ανάρτηση πανώ, αεροπανώ, αφισών, φωτογραφιών και κάθε άλλου είδους υλικού προβολής, η εγκατάσταση πρόσκαιρων κατασκευών οποιασδήποτε μορφής, η αναγραφή συνθημάτων, καθώς και η χρήση μεγαφωνικών εγκαταστάσεων, απαγορεύεται.

Η παραχώρηση της χρήσης ή η μίσθωση υπαίθριων ή στεγαζόμενων χώρων, από και προς τρίτους, για τη λειτουργία εκλογικών κέντρων και εντευκτηρίων, κάθε μορφής, σε σχέση με την προβολή υποψηφιότητας βουλευτή, συνιστά ποινικό αδίκημα για τους κύριους των ακινήτων, τους εκμισθωτές και τους μισθωτές τούτων, το οποίο τιμωρείται με φυλάκιση, τουλάχιστον ενός έτους,

Εμφανίσεις υποψηφίων σε ραδιοτηλεοπτικά μέσα

Κατά τη διάρκεια της προεκλογικής περιόδου, οι εμφανίσεις για κάθε υποψήφιο σε πάσης φύσεως εκπομπές δημόσιων ή ιδιωτικών ραδιοφωνικών ή τηλεοπτικών σταθμών ελεύθερης λήψης, καθώς και σε φορείς παροχής κάθε μορφής συνδρομητικών τηλεοπτικών υπηρεσιών, υπό οποιαδήποτε μορφή, επιτρέπεται, ως εξής:

- Σε κάθε ραδιοφωνικό ή τηλεοπτικό σταθμό εθνικής εμβέλειας, μία εμφάνιση.
- Σε κάθε ραδιοφωνικό ή τηλεοπτικό σταθμό τοπικής ή περιφερειακής εμβέλειας, μέχρι δύο εμφανίσεις.

Ως εμφανίσεις των υποψηφίων στα ανωτέρω μέσα θεωρούνται:

- οι προσωπικές συνεντεύξεις
- η συμμετοχή τους σε οργανωμένες συζητήσεις, περιλαμβανομένων και εκείνων που αφορούν τα δελτία ειδήσεων, καθώς και
- η κάλυψη, κατόπιν αιτήματος του υποψήφιου, της προεκλογικής του δραστηριότητας.

Για την προβολή στις εφημερίδες και στο διαδίκτυο εκ του νόμου, δεν τίθεται περιορισμός.

Ο ΥΠΟΥΡΓΟΣ

ΠΙΝΑΚΑΣ ΑΠΟΔΕΚΤΩΝ:

1. Βουλή των Ελλήνων
Ειδική Υπηρεσία Επιτροπής Ελέγχου
Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης
(αρθρ 21 ν.3023/2002 όπως
αντικαταστάθηκε και ισχύει)
Βασ. Σοφίας 11
Τ.Κ.10671 Αθήνα
2. κκ. Αντιπεριφερειάρχες Περιφερειακών Ενότητων-
Έδρες τους
3. κκ. Δημάρχους
(μέσω οικείων Αντιπεριφερειάρχων)
4. Ελληνική Ένωση Τραπεζών
Σόλωνος και Μασσαλίας 1
Τ.Κ 106 80 ΑΘΗΝΑ
5. Πολιτικά κόμματα:
  - ΣΥΝΑΣΠΙΣΜΟΣ ΡΙΖΟΣΠΑΣΤΙΚΗΣ ΑΡΙΣΤΕΡΑΣ
Πλατεία Ελευθερίας 1 Τ.Κ. 10553
Info@syryza.gr
  - ΝΕΑ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
Πειραιώς 62 Τ.Κ. 18346
proedros@nd.gr

ΑΝΤΩΝΙΟΣ ΡΟΥΓΙΑΚΙΩΤΗΣ

- ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΙΚΟ ΚΟΜΜΑ ΕΛΛΑΔΑΣ
Λ. Ηρακλείου 145 ΤΚ 14231
mailbox@kke.gr
- ΕΝΩΣΗ ΚΕΝΤΡΩΩΝ
Καρόλου 28 ΤΚ 104 37
grammateia@enosi-kentroon.gr
- Κίνημα Αλλαγής
Χαριλάου Τρικούπη 50 ΤΚ10680
pasok@pasok.gr
- ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΗ ΣΥΜΠΑΡΑΤΑΞΗ
Χαριλάου Τρικούπη 50 ΤΚ10680
pasok@pasok.gr
- ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΥΣΗ - ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΒΕΛΟΠΟΥΛΟΣ
Ιπποκράτους 10-12 – Τ.Κ. 106 79
presselinikilisi@gmail.com

ΕΣΩΤΕΡΙΚΗ ΔΙΑΝΟΜΗ:

1. Γραφείο κ. Υπουργού
2. Γραφείο κ. Γεν. Γραμματέα
3. Γεν.Δ/νση Εσωτερικών και Ηλεκτρονικής
Διακυβέρνησης
4. Δ/νση Ηλεκτρονικής Διακυβέρνησης (για την
ανάρτηση στην ιστοσελίδα)